

**Hallituksen esitys eduskunnalle merityötä koskevan yleissopimuksen ohjeiston muutosten hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi sekä laiksi merityösopimuslain muuttamisesta ja eräiksi muiksi laeiksi**

## **ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ**

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi merityötä koskevan Kansainvälisen työjärjestön vuoden 2006 yleissopimuksen ohjeistoon vuonna 2018 tehdyt muutokset sekä lain niiden lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta. Ohjeistoon tehtyjen muutosten toimeenpanemiseksi merityösopimuslakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että alukseen kohdistuneen merirosvouksen tai aseellisen ryöstön seurauksena vangitun työntekijän työsuhde ja siihen liittyvä palkanmaksu jatkuu vankeuden aikana.

Esityksessä ehdotetaan myös jo voimassa olevaan merityöyleissopimuksen ohjeistoon perustuvia täsmennyksiä merityösopimuslakiin, merityöaikalakiin ja työajasta kotimaanliikenteen aluksissa annettuun lakiin. Lisäksi ehdotetaan teknisiä muutoksia merimiesten vuosilomalakiin, merimiespalvelulakiin ja valtion varoista korvattavista merimiesten matkakustannuksista annettuun lakiin.

Merityöyleissopimuksen ohjeiston muutokset tulevat kansainvälisesti voimaan 26.12.2020. Muutosten voimaansaattamista koskeva laki on tarkoitettu tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana. Tarkoitus on, että mainittu laki ja merityösopimuslain merityöyleissopimuksen ohjeiston muutokseen perustuvat muutokset tulisivat voimaan samanaikaisesti yleissopimuksen ohjeiston muutosten kansainvälisen voimaantulon kanssa. Muut esityksessä ehdotettavat lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.7.2020.

---

## SISÄLLYS

|                                                                                                                    |    |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....                                                                               | 1  |
| PERUSTELUT .....                                                                                                   | 4  |
| 1 Asian tausta ja valmistelu .....                                                                                 | 4  |
| 1.1 Merityötä koskevan yleissopimuksen ohjeistoon vuonna 2018 tehdyt muutokset .....                               | 4  |
| 1.2 Merityöyleissopimuksen voimassa olevista määräyksistä johtuvat kansalliset täsmennystarpeet.....               | 4  |
| 1.3 Valmistelu.....                                                                                                | 5  |
| 2 Sopimuksen tavoitteet.....                                                                                       | 5  |
| 2.1 Merityöyleissopimuksen ohjeistoon vuonna 2018 tehdyt muutokset.....                                            | 5  |
| 2.2 Merirosvousta ja aseellisia ryöstöjä koskevat tilanteet.....                                                   | 6  |
| 3 Nykytila ja sen arviointi.....                                                                                   | 7  |
| 3.1 Työsopimuksen ja palkanmaksun pysyvyys työntekijän työn estyessä.....                                          | 7  |
| 3.2 Poikkeukset ylityön teettämistä ja lepoaikoja koskeviin rajoituksiin .....                                     | 8  |
| 3.3 Talousosaston ylintä esimiestä koskeva soveltamisalapoikkeus merityöaikalaissa.....                            | 9  |
| 3.4 Valitusmenettely aluksella.....                                                                                | 9  |
| 3.5 Tekniset muutostarpeet.....                                                                                    | 10 |
| 4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset .....                                                                           | 10 |
| 4.1 Keskeiset ehdotukset.....                                                                                      | 10 |
| 4.2 Pääasialliset vaikutukset .....                                                                                | 11 |
| 4.2.1 Taloudelliset vaikutukset .....                                                                              | 11 |
| 4.2.2 Vaikutukset työelämään .....                                                                                 | 11 |
| 4.2.3 Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....                                                                    | 12 |
| 5 Muut toteuttamisvaihtoehdot .....                                                                                | 12 |
| 6 Lausuntopalaute.....                                                                                             | 12 |
| 7 Sopimuksen määräykset ja niiden suhde Suomen lainsäädäntöön .....                                                | 12 |
| 8 Lakiehdotusten säännöskohtaiset perustelut.....                                                                  | 13 |
| 8.1 Laki merityötä koskevan yleissopimuksen ohjeiston muutoksista .....                                            | 13 |
| 8.2 Merityösopimuslaki .....                                                                                       | 13 |
| 8.3 Merityöaikalaki.....                                                                                           | 15 |
| 8.4 Laki työajasta kotimaanliikenteen aluksissa.....                                                               | 17 |
| 8.5 Merimiesten vuosilomalaki.....                                                                                 | 18 |
| 8.6 Merimiespalvelulaki .....                                                                                      | 18 |
| 8.7 Laki valtion varoista korvattavista merimiesten matkakustannuksista.....                                       | 18 |
| 9 Voimaantulo .....                                                                                                | 18 |
| 10 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys sekä eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus ja käsittelyjärjestys..... | 18 |
| LAKIEHDOTUKSET .....                                                                                               | 20 |
| 1. Laki merityötä koskevan yleissopimuksen ohjeiston muutoksista.....                                              | 20 |
| 2. Laki merityösopimuslain 1 ja 13 luvun muuttamisesta.....                                                        | 20 |
| 3. Laki merityöaikalain muuttamisesta .....                                                                        | 21 |
| 4. Laki työajasta kotimaanliikenteen aluksissa annetun lain muuttamisesta.....                                     | 22 |
| 5. Laki merimiesten vuosilomalain 28 §:n muuttamisesta.....                                                        | 23 |
| 6. Laki merimiespalvelulain 27 §:n muuttamisesta.....                                                              | 24 |
| 7. Laki valtion varoista korvattavista merimiesten matkakustannuksista annetun lain 9 §:n muuttamisesta .....      | 25 |
| SOPIMUSTEKSTI .....                                                                                                | 26 |
| LIITE .....                                                                                                        | 28 |
| RINNAKKAISTEKSTIT .....                                                                                            | 28 |

**HE 42/2020 vp**

|                                                                                                               |    |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| 2. Laki merityösopimuslain 1 ja 13 luvun muuttamisesta.....                                                   | 28 |
| 3. Laki merityöaikalain muuttamisesta .....                                                                   | 29 |
| 4. Laki työajasta kotimaanliikenteen aluksissa annetun lain muuttamisesta.....                                | 31 |
| 5. Laki merimiesten vuosilomalain 28 §:n muuttamisesta .....                                                  | 33 |
| 6. Laki merimiespalvelulain 27 §:n muuttamisesta.....                                                         | 33 |
| 7. Laki valtion varoista korvattavista merimiesten matkakustannuksista annetun lain 9 §:n muuttamisesta ..... | 34 |

## PERUSTELUT

### 1 Asian tausta ja valmistelu

#### 1.1 Merityötä koskevan yleissopimuksen ohjeistoon vuonna 2018 tehdyt muutokset

Merityötä koskeva vuoden 2006 yleissopimus, jäljempänä *merityöyleissopimus*, hyväksyttiin merityökonferenssissa 23.2.2006. Yleissopimuksella uudistettiin 37 Kansainvälisen työjärjestön (ILO) aiempaa yleissopimusta. ILO:n merityöyleissopimuksen tarkoituksena on vahvistaa koko merenkulkualan kattavat, yksinkertaiset, selkeät ja johdonmukaiset kansainväliset vähimmäisnormit. Yleissopimus koskee muun muassa merialan työsuhteen ehtoja, majoitusta ja virkistysmahdollisuuksia, ruokaa ja ruokahuoltoa, terveydensuojelua ja sosiaaliturvaa sekä yleissopimuksen noudattamisen valvontaa ja täytäntöönpanoa.

Vuoden 2018 kansainvälisessä työkonferenssissa hyväksyttiin kolmikantaisen erityiskomitean valmistelemat muutokset merityöyleissopimuksen ohjeistoon. Muutosten tarkoituksena on varmistaa merenkulkijoiden työsuhteiden voimassaolon ja palkanmaksun jatkuvuus aluksen joutuessa merirosvoukseen tai aseellisen ryöstön kohteeksi. Tällaisissa tilanteissa merenkulkijat saattavat olla vangittuina pitkiä aikoja.

Merityöyleissopimuksen XV artiklan mukaisesti ohjeiston muutokset tulevat kansainvälisesti voimaan 26.12.2020. Sopimuksen XV artiklan 8 kohdan mukaan sopimuksen ohjeistoon hyväksytty muutos ei kuitenkaan tule automaattisesti voimaan sellaisen valtion osalta, joka ilmoittaa määräajassa pääjohtajalle, että muutos sitoo sitä vasta sen jälkeen, kun se on tehnyt erikseen ilmoituksen muutoksen hyväksymisestä.

Koska ohjeiston muutos koskee Suomessa lainsäädännön alaa, Suomi on ilmoittanut ILO:n pääjohtajalle, että muutos tulee osaltamme voimaan vasta, kun Suomi on tehnyt erikseen pääjohtajalle ilmoituksen muutoksen hyväksymisestä.

Tavoitteena on, että tarvittavat säännösmuutokset saatettaisiin Suomessa voimaan samaan aikaan, kun ohjeiston muutokset tulevat kansainvälisesti voimaan. Näin ollen Suomi voisi ilmoittaa ILO:n pääjohtajalle niiden hyväksymisestä ja voimaansaattamisesta määräajassa ennen tuota ajankohtaa ja muutokset tulisivat siten Suomessa voimaan samaan aikaan muiden merityöyleissopimuksen ratifioineiden maiden kanssa.

#### 1.2 Merityöyleissopimuksen voimassa olevista määräyksistä johtuvat kansalliset täsmennystarpeet

ILO:n asiantuntijakomitea on raportointimenettelyn yhteydessä kiinnittänyt Suomen huomiota eräisiin työ- ja lepoaikoja koskeviin kysymyksiin, joihin liittyvät lainsäädännön muutostarpeet toteutettaisiin tällä esityksellä. Lisäksi merimiesasian neuvottelukunnan työssä on noussut esille työntekijän valitusmenettelyä aluksella koskevaan sääntelyyn liittyvä täsmennystarve.

Nämä muutokset on tarkoituksenmukaista toteuttaa ohjeiston muutoksia koskevan sääntelyn täytäntöönpanon yhteydessä.

### 1.3 Valmistelu

Merityöyleissopimuksen XIII artiklassa tarkoitettu kolmikantainen erityiskomitea päätti kolmannessa kokouksessaan Genevessä 27.4.2018 muutoksista yleissopimuksen ohjeistoon, jotka edellyttävät alukseen kohdistuneen merirosvouksen tai aseellisen ryöstön seurauksena vangitun työntekijän työsuhteen ja siihen liittyvän palkanmaksun jatkumista vankeuden aikana.

Yleissopimuksen XV artiklan 5 kohta edellyttää erityiskomiteassa hyväksytyjen muutosten hyväksymistä seuraavassa ILO:n työkonferenssissa. Työkonferenssi hyväksyi ohjeistoon tehtävät muutokset 107. kokouksessaan Genevessä 5.6.2018.

Työkonferenssissa hyväksytty muutos katsotaan hyväksytyksi, ellei yli 40 prosenttia yleissopimuksen ratifioineista jäsenvaltioista, jotka edustavat vähintään 40 prosenttia yleissopimuksen ratifioineiden jäsenvaltioiden alusten bruttovetoisuudesta, ole määräajan loppuun mennessä ilmoittanut pääjohtajalle virallisesti tyytymättömyytään. Määräaika tyytymättömyyden ilmoittamiselle päättyy 26.6.2020. Ohjeiston muutos tulee kansainvälisesti voimaan kuuden kuukauden kuluttua siitä, kun tyytymättömyyden ilmoittamiselle varattu määräaika päättyy. Siten muutosten kansainvälinen voimaantulo tulisi olemaan 26.12.2020.

Ohjeiston muutoksia koskevan täytäntöönpanon yhteydessä on mahdollista toteuttaa myös eräitä muita merityöyleissopimukseen perustuvia täsmennystarpeita kansallisessa merityötä koskevassa lainsäädännössä. ILO:n asiantuntijakomitea on kiinnittänyt Suomen huomiota eräisiin työ- ja lepoaikoja koskeviin kysymyksiin, joihin liittyvät lainsäädännön muutostarpeet toteutetaan tällä esityksellä.

Esitys on valmisteltu työ- ja elinkeinoministeriön yhteydessä toimivassa merimiesasiain neuvottelukunnassa, jossa ovat edustettuina työ- ja elinkeinoministeriön lisäksi sosiaali- ja terveysministeriö, liikenne- ja viestintäministeriö sekä merenkulkualan työmarkkinajärjestöt.

Esitysluonnoksesta pyydettiin lausuntoa [www.lausuntopalvelu.fi](http://www.lausuntopalvelu.fi) –palvelun kautta. Lausuntopyyntö toimitettiin sosiaali- ja terveysministeriölle, liikenne- ja viestintäministeriölle, aluehallintovirastoille, Ahvenanmaan maakunnan hallitukselle, Merimiespalvelutoimistolle, Suomen Varustamot ry:lle, Suomen Erikoisalusten työnantajaliitto SET:lle, Suomen Matkustajalaivayhdistys SMLY ry:lle, Suomen Merimies-Unioni SMU ry:lle, Suomen Laivanpäälystöliitolle ja Suomen konepäälystöliitolle. Asiassa saatiin lausunnot Ahvenanmaan maakunnan hallitukselta, Suomen Merimies-Unioni SMU ry:ltä ja Suomen Konepäälystöliitto ry:ltä.

Lisäksi merimiesasiain neuvottelukunnalle varattiin mahdollisuus lausua jatkovalmistellusta hallituksen esityksestä kirjallisessa menettelyssä.

## 2 Sopimuksen tavoitteet

### 2.1 Merityöyleissopimuksen ohjeistoon vuonna 2018 tehdyt muutokset

Merityöyleissopimuksen ohjeiston normiin A2.1 (merenkulkijoiden työsopimus) lisättiin vuoden 2018 kansainvälisessä työkonferenssissa uusi 7 kohta. Sen mukaan merenkulkijan työsopimuksen on pysyttävä voimassa sen ajan, kun merenkulkijaa pidetään vangittuna aluksella tai sen ulkopuolella merirosvouksen tai alukseen kohdistuneen aseellisen ryöstön seurauksena riippumatta siitä, onko työsopimuksen päättymisajankohta mennyt tai onko jompikumpi osapuoli ilmoittanut sopimuksen voimassaolon keskeyttämisestä tai päättämisestä.

*Merirosvouksella* tarkoitetaan normissa samaa kuin YK:n vuodelta 1982 olevassa merioikeusyleissopimuksen (SopS 49–50/1996, jäljempänä *merioikeusyleissopimus*) 101 artiklassa. Artikla kuuluu seuraavasti:

Merirosvoudeksi luetaan kaikki seuraavat teot:

a) Jokainen yksityisen aluksen tai ilma-aluksen miehistön tai matkustajien tekemä laiton väkivallan teko, vapaudenriisto tai ryöstö, joka on tehty yksityistä etua silmällä pitäen ja joka kohdistuu:

i) aavalla merellä toista alusta tai ilma-alusta tai tällaisessa aluksessa tai ilma-aluksessa olevaa henkilöä tai omaisuutta vastaan;

ii) alusta, ilma-alusta, henkilöitä tai omaisuutta vastaan, jotka ovat alueella, johon minkään valtion lainkäyttövalta ei ulotu.

b) Vapaaehtoinen osallistuminen aluksen tai ilma-aluksen toimintaan tietoisena seikoista, jotka tekevät siitä merirosvoaluksen tai ilmarosvoaluksen.

c) Yllytys tai tahallinen avunanto tämän artiklan a)- ja b)-kohdan tarkoittamiin tekoihin.

*Aluksen aseellisella ryöstöllä* tarkoitetaan puolestaan kaikkea muuta väkivaltaa tai vangitsemista tai muuta tuhotekoa tai sellaisen uhkaa kuin merirosvousta, kun se on tehty yksityisten tarkoitusperien vuoksi ja suunnattu alusta tai aluksessa olevia henkilöitä tai omaisuutta kohtaan minkä tahansa valtion sisäisillä aluevesillä, saaristossa tai aluemerellä, sekä kaikkea yllä kuvattuihin tekoihin yllyttämistä tai sellaisten helpottamista.

Samassa yhteydessä ohjeiston normiin A2.2 (palkat) lisättiin uusi 7 kohta. Jos merenkulkijaa pidetään vangittuna aluksella tai sen ulkopuolella alukseen kohdistuneen merirosvouksen tai aseellisen ryöstön seurauksena, merenkulkijan työsopimukseen, häntä koskevaan työehtosopimukseen tai sovellettavaan kansalliseen lainsäädäntöön perustuvien palkkojen ja muiden oikeuksien maksun, mukaan lukien normin 4 kohdassa tarkoitettujen rahalahetykset, on jatkuttava koko vangittuna pitämisen ajan ja siihen asti, kun merenkulkija on vapautettu ja hän on matkustanut kotiin normin A2.5.1 mukaisesti, tai jos merenkulkija kuolee vankeuden aikana, hänen kuolinpäiväänsä asti siten kuin sovellettavassa kansallisessa lainsäädännössä säädetään.

Edellä mainittujen lisäksi merityöyleissopimuksen ohjeiston B-osan ei-sitovan suosituksen B2.5.1 kotimatka-oikeuden raukeamista koskevaa 8 kohtaa muutettiin. Muutetun kohdan mukaan merenkulkijan kotimatka-oikeuden voidaan katsoa rauenneen, jos merenkulkija, jota asia koskee, ei vaadi oikeuttaan kotimatkaan kansallisessa laissa tai määräyksissä tai työehtosopimuksissa määritellyn kohtuullisen ajan kuluessa, paitsi silloin, jos häntä pidetään vangittuna aluksella tai sen ulkopuolella merirosvouksen tai aluksen aseellisen ryöstön seurauksena.

## **2.2 Merirosvousta ja aseellisia ryöstöjä koskevat tilanteet**

Kansainvälinen merenkulkujärjestö IMO:n merirosvousta ja aseellisia ryöstöjä koskevan vuosiraportin (MSC.4/Circ.263) mukaan järjestölle ilmoitettiin vuonna 2018 yhteensä 223 tapauksesta. Maantieteellisesti tapaukset keskittyivät määrätyille alueille: 81 tapausta Länsi-Afrikassa, 57 tapausta Etelä-Kiinan merellä, 36 tapausta Intian valtameren länsiosassa (mukaan lukien Arabianmeri ja Somalia), 22 tapausta Etelä-Amerikan ja Karibian alueella sekä kahdeksan tapausta Malakansalmessa ja Singaporessa.

Suomalaisia aluksia ei merkittävässä määrin liikennöi riskialueilla.

### **3 Nykytila ja sen arviointi**

#### **3.1 Työsopimuksen ja palkanmaksun pysyvyys työntekijän työn estyessä**

Merityöyleissopimuksessa tarkoitettuja merirosvoustilanteita tai aseellisia ryöstöjä ei ole ainaakaan viime vuosikymmeninä kohdistunut suomalaisiin aluksiin. Ei ole myöskään syytä olettaa, että tällaisia tilanteita jatkossakaan esiintyisi. Vaikka kysymys on epätodennäköisestä tilanteesta, yksittäisiä tapauksia ei voida pitää täysin poissuljettuna.

Jos suomalaisella aluksella työskentelevä työntekijä joutuisi vangituksi merirosvouksen tai aseellisen ryöstön yhteydessä, voimassa olevan lainsäädännön mukaan hänen työsopimuksensa jatkuisi vangitsemisesta huolimatta. Määräaikainen työsopimus voisi kuitenkin päättyä vankeuden aikana sovitun voimassaoloajan päättyttyä. Toistaiseksi voimassa oleva työsopimus voisi puolestaan päättyä vain niillä päättämisperusteilla, joista säädetään merityösopimuslain (756/2011) 8 ja 9 luvussa. On oikeudellisesti epäselvää, olisiko työnantajalla voimassa olevan merityösopimuslain 8 luvun 2 §:ään perustuva oikeus irtisanoa vangittu työntekijä sellaisten työntekijän henkilöön liittyvien työntekoedellytysten olennaisen muuttumisen johdosta, joiden vuoksi työntekijä ei enää kykene selviytymään työtehtävistään. Syyn asiallisuutta ja painavuutta arvioitaessa on otettava huomioon työnantajan ja työntekijän olosuhteet kokonaisuudessaan.

Jos alus tuhoutuu merirosvouksen tai aseellisen ryöstön yhteydessä, merityösopimuslain 8 luvun 3 §:ssä säädettyjen edellytysten täyttyessä työnantajalla voi olla taloudellinen tai tuotannollinen irtisanomisperuste. Merityösopimuslain 12 luvun 4 §:n 2 momentin mukaan, jos työnantaja on irtisanonut työsopimuksen aluksen tuhoutumisen tai kuntoonpanokelvottomuuden vuoksi, työntekijällä on oikeus kahden kuukauden palkkaa vastaavaan korvaukseen edellyttäen, että sitä ei ole korvattu hänelle 1 momentin mukaan. Oikeutta korvaukseen ei kuitenkaan ole, jos työsopimus on irtisanottu vähintään kahden kuukauden irtisanomisaikaa noudattaen tai työsuhteessa noudatettava irtisanomisaika on vähintään kaksi kuukautta.

Työntekijän oikeudesta palkkaansa työnteon estyessä säädetään merityösopimuslain 2 luvun 16 §:ssä. Pykälän 2 momentissa säädetään siitä, että jos työntekijä on estynyt tekemästä työtään työpaikkaa kohdanneen merionnettomuuden, tulipalon, poikkeuksellisen luonnontapahtuman tai muun sen kaltaisen hänestä tai työnantajasta riippumattoman syyn vuoksi, työntekijällä on oikeus saada palkkansa esteen ajalta, enintään kuitenkin 14 päivältä. On oikeudellisesti epäselvää, rinnastuisiko merirosvous tai aseellinen ryöstö lainkohdassa tarkoitettuihin tilanteisiin, mutta vaikka näin olisi, työnantajan palkanmaksuvelvollisuus jatkuisi enintään 14 päivää.

Merityöyleissopimuksessa edellytetyt työsuhteen ja palkanmaksun pysyvyyttä koskevat vaatimukset selkeyttäisivät ja turvaisivat työntekijän työoikeudellista asemaa merirosvouksen ja aseellisen ryöstön tilanteissa. Vangittuna olevan merenkulkijan kotimatka-oikeuden säilymistä koskeva suositus ei sen sijaan edellytä kansallisen lainsäädännön muuttamista, sillä kyse on ei-oikeudellisesti sitovasta suosituksesta. Lisäksi merityösopimuslain 3 luvun 2 §:n 3 momentin mukaan työntekijä voi menettää oikeutensa vapaaseen kotimatkaan ainoastaan niissä tilanteissa, joissa hän itse ei pyytäisi sitä irtisanoessaan tai purkaessaan työsopimuksen. Sen kaltaisia tilanteita voidaan pitää epätodennäköisinä työntekijän ollessa vangittuna.

### 3.2 Poikkeukset ylityön teettämistä ja lepoaikoja koskeviin rajoituksiin

Merityöaikalain (296/1976) 9 §:n 2 momentin mukaan työntekijää saa säännöllisen työajan lisäksi pitää ylityössä enintään 16 tuntia viikossa. Lain 9 a §:ssä säädetään työntekijän vähimmäislepoajasta. Säännöksen mukaan työntekijälle on annettava jokaisen 24 tunnin aikana vähintään 10 tunnin lepoaika (vuorokausilepo) ja jokaisen seitsemän päivän jakson aikana yhteensä vähintään 77 tunnin lepoaika.

Vuorokautinen lepoaika voidaan jakaa enintään kahteen jaksoon siten, että toisen jaksoista on kestettävä yhtäjaksoisesti vähintään kuusi tuntia. Peräkkäisten lepoaikojen väli ei saa olla 14 tuntia pidempi. Jos työntekijän lepoaika häiriintyy työkutsujen vuoksi, hänelle on annettava riittävä korvaava lepoaika.

Edellä kuvatuista ylityön enimmäismääriä ja vähimmäislepoaikaa koskevista vähimmäisvaatimuksista on mahdollista poiketa merityöaikalain 10 §:n 1 momentissa säädetyillä perusteilla. Tällaisia poikkeamisperusteita ovat muun muassa tilanteet, joissa työn tekeminen on ehdottomasti tarpeen ihmishenkeä, alusta tai tavaraa uhkaavan vaaran johdosta (1 kohta) taikka tarpeen merilaissa (674/1994) säädetyin avun antamiseksi (2 kohta).

Ylityön enimmäismääriä ja vähimmäislepoaikaa koskevia rajoituksia ei sovelleta myöskään ylityöhön, jota vaaditaan tarpeellisen vahtipalvelun suorittamiseksi satamassa (kohta 4) taikka satamaviranomaisten määräämän toimenpiteen suorittamiseksi (kohta 5).

Merityöaikalaki koskee työtä, jota tehdään suomalaisessa ulkomaanliikenteeseen käytettävässä aluksessa. Työajasta kotimaanliikenteen aluksissa annettu laki (248/1982, jäljempänä *kotimaanliikenteen työaikalaki*) sisältää vastaavat säännökset työstä, jota tehdään kotimaanliikenteeseen käytettävässä aluksessa. Vuorokautisesta ylityöstä säädetään lain 8 §:n 1 momentissa, vuorokautisesta lepoajasta lain 12 §:ssä sekä ylityörajoituksista ja lepoaikavaatimuksista poikkeamisesta lain 10 §:ssä.

ILO:n asiantuntijakomitea on merityöaikalakiin sisältyvien poikkeamisperusteiden osalta kiinnittänyt huomiota siihen, että satamaviranomaisten määräämän toimenpiteen suorittamiseksi tehtävä työ ja tarpeellisen vahtipalvelun suorittaminen satamassa eivät voi olla sellainen hätätilanne, jonka perusteella merityöyleissopimuksen mukaan voitaisiin poiketa työ- ja lepoaikoja koskevista vaatimuksista. Vastaava huomio on merkityksellinen myös kotimaanliikenteen työaikalain osalta siltä osin, kun kysymys on merityöyleissopimuksen soveltamispiiriin kuuluvasta työstä, vaikka asiantuntijakomitea ei ole tähän huomiota kiinnittänyt.

Merityöyleissopimuksen normi A2.3 koskee työ- ja lepoaikoja. Normin 5 kohdan mukaan työ- tai lepoaikoja on rajoitettava siten, että enimmäistyöaika saa olla enintään 14 tuntia 24 tunnin jakson aikana ja 72 tuntia seitsemän päivän jakson aikana. Vaihtoehtoisesti jäsenvaltio voi edellyttää, että vähimmäislepoaika ei saa alittaa kymmentä tuntia 24 tunnin jakson aikana, eikä 77 tuntia seitsemän päivän jakson aikana.

Saman normin 7 kohdan mukaan kokoon kutsumiset, palo- ja pelastusveneharjoitukset ja muut kansallisissa laissa ja määräyksissä ja kansainvälisissä sopimuksissa edellytetyt harjoitukset on suoritettava siten, että ne häiritsevät mahdollisimman vähän lepoaikoja eivätkä aiheuta väsymystä. Lisäksi normin 8 kohdan mukaan, kun merenkulkija on päivystysvuorossa, esimerkiksi silloin, kun konetila ei ole miehitetty, hänelle on annettava riittävä korvaava lepoaika, jos hänen normaali lepoaikansa häiriintyy työkutsun johdosta.

Edelleen normin 14 kohdan mukaan edellä mainitut työ- ja lepoaikoja koskevat vaatimukset eivät saa rajoittaa aluksen päällikön oikeutta vaatia merenkulkijaa työskentelemään rajoitusta silloin, kun se on välttämätöntä aluksen, aluksella olevien ihmisten tai lastin turvallisuuden vuoksi tai muiden alusten tai merihädässä olevien henkilöiden auttamiseksi. Tarvittaessa päällikkö voi peruuttaa työ- tai lepoaikoja koskevan aikataulun ja vaatia merenkulkijaa tekemään työtä niin kauan kuin se on välttämätöntä, kunnes tilanne on palautunut normaaliksi. Sen jälkeen, kun tilanne on palautunut normaaliksi, aluksen päällikön on mahdollisimman pian varmistettava, että merenkulkijat, jotka ovat työskennelleet aikataulun mukaisena lepoaikana, saavat riittävän lepoajan.

Koska merityöyleissopimuksen normissa A2.3 ei sallita vähimmäislepoajoista poikkeamista satamaviranomaisten määräämän toimenpiteen suorittamiseksi tai tarpeellisen vahtipalvelun suorittamiseksi satamassa, merityöaikalain 10 §:n 1 momenttia ja kotimaanliikenteen työaikalain 10 §:n 1 momenttia on tältä osin muutettava.

Merityöyleissopimuksessa ei kuitenkaan edellytetä sitä, etteikö mainittujen tehtävien hoitamiseksi voitaisi voimassa olevan lain tapaan poiketa ylityön rajoituksista, joista säädetään merityöaikalain 9 §:n 2 momentissa ja kotimaanliikenteen työaikalain 8 ja 9 §:ssä.

### **3.3 Talousosaston ylintä esimestä koskeva soveltamisalapoikkeus merityöaikaissa**

Voimassa olevan merityöaikalain 2 §:n mukaan lakia ei sovelleta työhön, jota tekee matkustaja-aluksen sellaisen talousosaston ylin esimies, jossa ylimmän esimiehen lisäksi on toimesta vähintään 15 henkilöä.

ILO:n asiantuntijakomitea on raportointimenettelyn yhteydessä kiinnittänyt huomiota siihen, että merenkulkijan käsite on määritelty merityöyleissopimuksen II.1 artiklan f kohdassa, jonka mukaan merenkulkijalla tarkoitetaan henkilöä, joka työsuhteessa tai muutoin toimii tai työskentelee jossakin ominaisuudessa aluksella, johon yleissopimusta sovelletaan. Näin ollen merityöyleissopimuksen työ- ja lepoaikoja koskevat vaatimukset koskevat myös matkustaja-aluksen sellaista talousosaston ylintä esimestä, jossa ylimmän esimiehen lisäksi on toimesta vähintään 15 henkilöä.

### **3.4 Valitusmenettely aluksella**

Merityöyleissopimuksen säännön 5.1.5 mukaan kunkin jäsenvaltion tulee edellyttää, että sen lipun alla purjehtivilla aluksilla voidaan nopeasti, tehokkaasti ja oikeudenmukaisesti käsitellä merenkulkijoiden valitukset, jotka koskevat yleissopimuksen määräyksien vastaista menettelyä (merenkulkijoiden oikeudet mukaan luettuina).

A5.1.5 normin 1 kohdan mukaan merenkulkijoilla on oltava oikeus valittaa aluksella mistä tahansa väitetystä yleissopimuksen määräyksen vastaisesta menettelystä. A5.1.5 normin 4 kohdan mukaan työopimuksen jäljennöksen lisäksi kaikille merenkulkijoille on annettava kopio valitusmenettelyä aluksella koskevista ohjeista. Merityötä koskevana lainsäädäntönä pidettäisiin ennen kaikkea merityöyleissopimuksen piiriin kuuluvaa lainsäädäntöä, jossa työnantajalle on asetettu työsuhteeseen perustuvia velvoitteita.

Työturvallisuuslain (738/2002) 19 §:n mukaan työntekijän on viipymättä ilmoitettava työnantajalle ja työsuojeluvaltuutetulle havaitsemistaan vioista ja puutteellisuuksista. Lain 17 §:n mukaan työnantajan ja työntekijän on yhteistoiminnassa ylläpidettävä ja parannettava työturvalli-

suutta työpaikalla. Työntekijällä on oikeus tehdä työpaikan turvallisuutta ja terveellisuutta koskevia sekä muita työolosuhteisiin vaikuttaviin asioihin liittyviä ehdotuksia ja saada niihin palaute.

Työturvallisuusjohtamisen periaatteisiin kuuluu, että asioista ilmoitetaan ensiksi omalle esimiehelle, jonka kanssa ongelmia pyritään ratkaisemaan. Jos asioita ei voida ratkaista esimiehen kanssa, ne viedään ylemmille esimiehille ratkaistavaksi.

Työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoinnista annetussa laissa (44/2006, jäljempänä *työsuojelun valvontalaki*) edellytetään, että työnantajan ja työntekijän on käsiteltävä yhteistoinnissa muun muassa työntekijän turvallisuuteen ja terveyteen välittömästi vaikuttavat tekijät. Aluksilla, joilla työskentelee vähintään viisi henkilöä, tulee olla työsuojeluvaltuutettu. Tämä avustaa tarvittaessa työntekijää valitusten käsittelyssä.

Työturvallisuuslain 28 §:ssä kielletään työntekijän häirintä ja epäasiallinen kohtelu. Tämä säännös turvaa valituksen tekijän oikeudenmukaisen kohtelun. Työsuojelun valvontalaissa edellytetään pitämään salassa henkilö, joka on tehnyt ilmoituksen työpaikan epäkohdasta tai puutteellisuuksista. Samoin on pidettävä salassa se, että työsuojelutarkastus on tehty tämän ilmoituksen johdosta.

Työnantaja- ja työntekijäjärjestöt ovat yhdessä Työturvallisuuskeskuksen kanssa laatineet lomakkeen, jonka avulla valitukset aluksella käsitellään. Lomake on tarkoitettu jaettavaksi suomalaisille aluksille ja annettavaksi työntekijälle työsuojelusta tehtäessä.

Voimassa oleva sääntely ei ole täysin kattavaa siltä osin kuin työntekijä haluaa valittaa jostakin muusta merityölainsäädännön piiriin kuuluvasta asiasta kuin työsuojeluun tai työturvallisuuteen liittyvistä kysymyksistä. Tällaisia asioita sisältyy työsuhdetta, aluksen miehitystä sekä miehistön pätevyyttä koskevaan lainsäädäntöön. Lisäksi vaatimusta valitusmenettelyä koskevan ohjeen antamisesta ei sisälly voimassa olevaan lainsäädäntöön.

### **3.5 Tekniset muutostarpeet**

Uusi oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettu laki (808/2019) tuli voimaan vuoden 2020 alussa. Lailla kumottiin hallintolainkäyttölaki (586/1996), jota koskevia viittaussäännöksiä sisältyy useaan merityötä koskevaan lakiin. Oikeusministeriön ohjeistuksen mukaan viittaussäännökset hallintolainkäyttölakiin olisi selkeyden vuoksi päivitettävä viittauksiksi oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettuun lakiin. Päivitykset olisi tarkoituksenmukaista tehdä silloin, kun kyseisiin lakeihin ollaan esittämässä muitakin muutoksia.

## **4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset**

### **4.1 Keskeiset ehdotukset**

Tällä esityksellä on tarkoitus toteuttaa neljä kokonaisuutta:

1) Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi merityöyleissopimuksen ohjeistoon vuonna 2018 tehdyt muutokset sekä lain niiden lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta.

2) Ohjeistoon tehtyjen muutosten toimeenpanemiseksi merityösopimuslakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että aluksen joutuessa merirosvouksen tai aseellisen ryöstön kohteeksi merenkulkijoiden työsopimusten voimassaolo ja palkanmaksu jatkuvat merenkulkijoiden vangitsemisen ajan.

3) Merityösopimuslakiin, merityöaikalakiin ja kotimaanliikenteen työaikalakiin ehdotetaan tehtäväksi eräitä jo voimassa olevaan merityöyleissopimuksen ohjeistoon perustuvia täsmennyksiä.

4) Merimiesten vuosilomalakia, merimiespalvelulakia, valtion varoista korvattavista merimiesten matkakustannuksista annettua lakia ja kotimaanliikenteen työaikalakia ehdotetaan muutettaviksi siten, että niissä olevat viittaukset hallintolainkäyttölakiin muutettaisiin viittauksiksi oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettuun lakiin. Samalla tehtäisiin eräitä pykälien kieliasua selkeyttäviä teknisiä muutoksia.

## **4.2 Pääasialliset vaikutukset**

### **4.2.1 Taloudelliset vaikutukset**

Esityksessä ehdotetaan, että työnantajan olisi annettava työsopimuksen laatimisen yhteydessä myös ohje siitä, millä tavoin työntekijä voi valittaa työnantajan merityötä koskevan lainsäädännön vastaisesta menettelystä. Itse ohjeen antamiseen liittyvän työnantajan hallinnollisen taakan voidaan arvioida olevan vähäinen. Työnantajan olisi kuitenkin luotava myös puitteet, joiden kautta valitukset tulevat käsitellyiksi aluksella tai varustamossa. Puitteita koskevan vaatimuksen täyttäisi esimerkiksi ohjeiden liitteenä oleva lomake, jolla työntekijä voisi valittaa havaitsemastaan epäkohdasta. Työnantajat voisivat halutessaan hyödyntää myös olemassa olevia järjestelyitä, joita on luotu esimerkiksi turvallisuushavaintojen vastaanottoa varten. Työnantajille aiheutuva hallinnollinen taakka muodostuu lähinnä valitusmenettelyn käyttöönotosta, mutta tätäkin voidaan pitää varsin vähäisenä.

Merityösopimuslakiin esitetyt muutokset, joilla turvataan vangituksi joutuneen työntekijän työoikeudellista asemaa aluksen jouduttua merirosvouksen tai aseellisen ryöstön kohteeksi, voivat merkitä työnantajalle lisää kustannuksia vain siinä tapauksessa, että sen alus joutuu tällaiseen tilanteeseen. Käytännössä maailmalla vastuullisesti toimineet varustamot ovat jo nykyisinkin toimineet ehdotetussa laissa tarkoitetulla tavalla. Lisäksi on huomattava, että suomalaisia aluksia ei ole ainakaan viime vuosikymmeninä joutunut ehdotetussa lainkohdassa tarkoitetun merirosvouksen tai aseellisen ryöstön kohteeksi. Suomalaisia aluksia ei myöskään merkittävässä määrin kulje merirosvouksen kannalta riskialttiilla alueilla.

Merityöaikalakiin ja kotimaanliikenteen työaikalakiin tehtäviin muutoksiin ei liity taloudellisia vaikutuksia.

### **4.2.2 Vaikutukset työelämään**

Velvollisuus valitusmenettelyä koskevan ohjeen antamiseen voi auttaa luomaan työpaikoille sellaiset menettelyt, joiden kautta ongelmat voidaan ratkaista paikallisella tasolla. Toisaalta ohjeissa voidaan informoida työntekijää menettelystä myös niiden tilanteiden varalta, joissa ongelmia ei ole voitu paikallisella tasolla ratkaista. Ohjeissa voidaan viitata tältä osin toimivaltaihin viranomaisiin. Ohjeiden antamisesta voivat erityisesti hyötyä suomalaisella aluksella työskentelevät ulkomaalaiset työntekijät.

Merirosvouksen tai aseellisen ryöstön yhteydessä vangituksi joutuneen työntekijän asemaa turvattaisiin vankeuden aikana. Työsopimuksen voimassaolo tai siihen liittyvä palkanmaksu ei voisi tuona aikana päättyä, vaikka alus tuhoutuisi tilanteen yhteydessä.

Merityöaikalakiin ja kotimaanliikenteen työaikalakiin ehdotetut muutokset merkitsisivät, että vuorokautista lepoaikaa koskevasta vaatimuksesta ei voitaisi jatkossa poiketa satamassa suoritettavan vahtipalvelun tai satamaviranomaisten määräämän toimenpiteen suorittamiseksi. Sen sijaan näillä perusteilla voidaan jatkossakin poiketa vuorokautista ylityötä koskevista rajoituksista. Muissa nykyisen merityöaikalain 10 §:n 1 momentin ja kotimaanliikenteen työaikalain 10 §:n 1 momentin mukaisissa tilanteissa voitaisiin kuitenkin jatkossakin poiketa myös vuorokautisesta lepoajasta. Työntekijälle olisi kuitenkin annettava korvaava lepoaika mahdollisimman pian, jos vuorokautinen lepoaika ei olisi jo täyttynyt.

#### 4.2.3 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Työsuojeluviranomainen valvoo työ- ja lepoaikojen noudattamista. Vähimmäislepoaikoja koskevat muutokset ovat vähäisiä, mutta ne on otettava huomioon valvontatoiminnassa. Koska lepoaikoja koskevat poikkeukset vähenevät, muutokset voivat pikemminkin selkeyttää valvontaa kuin monimutkaistaa sitä.

Alukseen kohdistuva merirosvous tai aseellinen ryöstö voi merkitä työnantajalle merkittäviä taloudellisia vahinkoja. Työnantajan maksukyvyttömyystilanteessa työntekijöiden palkkasaatavat vankeusajalta voivat tulla palkkaturvajärjestelmän katettavaksi. Tilanteiden harvinaisuus huomioon ottaen kysymys ei ole kuitenkaan palkkaturvajärjestelmän kokonaisuus huomioon ottaen merkittävästä kysymyksestä.

### 5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

Esityksessä ehdotettu sääntely perustuu merityöyleissopimuksen määräyksiin, joiden sanamuoto jättää varsin vähän liikkumavaraa.

### 6 Lausuntopalaute

Esitysluonnoksesta saadut lausunnot on tuotu esiin jaksossa 1.3. Lausuntopalauteeseen sisältyi eräitä vähäisiä täsmennysehdotuksia säännöksiin ja niiden perusteluihin.

### 7 Sopimuksen määräykset ja niiden suhde Suomen lainsäädäntöön

Merityöyleissopimuksen ohjeistoon vuonna 2018 tehdyt muutokset on selostettu edellä jaksossa 3. Muutokset kohdistuvat sekä ohjeiston oikeudellisesti sitovaan osaan että suositusosaan.

Ohjeiston oikeudellisesti sitovaan osaan tehdyt muutokset edellyttävät merityösopimuslakiin lisättäväksi säännöstä, jonka mukaan alukseen kohdistuneen merirosvouksen tai aseellisen ryöstön seurauksena vangitun työntekijän työsuhde ja siihen liittyvä palkanmaksu jatkuu vankeuden aikana.

## 8 Lakiehdotusten säännöskohtaiset perustelut

### 8.1 Laki merityötä koskevan yleissopimuksen ohjeiston muutoksista

Esityksen tavoitteena on, että Suomi voisi saattaa lainsäädäntönsä vastaamaan ILO:n merityöyleissopimuksen ohjeiston vuoden 2018 muutoksia ja että Suomi voisi ilmoittaa ILOlle muutosten tulevan Suomen osalta voimaan samaan aikaan muiden merityöyleissopimuksen ratifioineiden maiden kanssa. Yleissopimuksen ohjeistoon tehdyt muutokset ehdotetaan hyväksyttäväksi ja niiden lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset saatettavaksi voimaan lailla.

Laissa olisi kolme pykälää. Lain 1 § sisältäisi säännöksen siitä, että merityötä koskevan vuoden 2006 yleissopimuksen vuoden 2018 muutosten lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset olisi-  
vat lakina voimassa sellaisina kuin Suomi on niihin sitoutunut.

Lain 2 §:ssä säädettäisiin siitä, että ohjeiston muiden kuin lainsäädännön alaan kuuluvien muutosten voimaansaattamisesta säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Lain 3 §:n mukaan yleissopimuksen ohjeiston muutokset tulisivat voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana.

### 8.2 Merityösopimuslaki

#### 1 luku Yleiset säännökset

**3 §.** *Työsopimuksen muoto ja sisältö.* Voimassa olevan pykälän 1 ja 2 momentissa edellytetään työ sopimukselta kirjallista muotoa ja vähimmäisisältöä. Pykälän 3 momentin mukaan työntekijän tulee saada tarpeelliseksi katsomansa tiedot aluksen voimassa olevista katsastustodistuksista ja aluksen liikennealueesta. Pykälän 4 momentin mukaan työ sopimus on tehtävä neljänä kappaleena, joista yksi annetaan työntekijälle, yksi aluksen päällikölle ja kaksi työnantajalle.

Pykälän 3 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että katsastustodistuksia ja aluksen liikennealuetta koskevien tarpeellisten tietojen lisäksi työnantajan olisi annettava työ sopimusta tehtäessä työntekijälle ohje menettelytavoista, joiden mukaisesti työntekijä voi valittaa työnantajan merityötä koskevan lainsäädännön vastaisesta menettelystä. Lisäys perustuisi merityöyleissopimuksen ohjeiston normiin A5.1.5, jonka 4 kohdan mukaan työ sopimuksen jäljennöksen lisäksi kaikille merenkulkijoille on annettava kopio valitusmenettelyä aluksella koskevista ohjeista.

Merityötä koskevalla lainsäädännöllä tarkoitettaisiin lainsäädäntöä, jolla merityöyleissopimuksen vaatimukset on toteutettu kansallisessa lainsäädännössä. Työntekijällä on oltava oikeus valittaa aluksella mistä tahansa väitetystä merityöyleissopimuksen määräyksen vastaisesta menettelystä.

Säännöksessä edellytettäisiin työnantajaa ohjeistamaan työntekijää siitä, millä tavoin valitusmenettely on järjestetty aluksella. Vaatimus merkitsisi samalla myös sitä, että työnantajien olisi luotava valitusten käsittelylle riittävät puitteet. Säännöksessä ei otettaisi kanta siihen, millä tavalla valitusmenettely tulisi järjestää. Tarkoituksena olisi kuitenkin saada valitukset ratkaistua mahdollisimman alhaisella tasolla. Tämä ei estäisi työntekijää valittamasta suoraan päällikölle ja asianmukaisille ulkopuolisille viranomaisille silloin, kun hän katsoisi sen tarpeelliseksi. Tästä syystä ohjeistuksessa voitaisiin myös viitata niihin viranomaisiin, joiden tehtäviin merityötä koskevan lainsäädännön valvonta kuuluu. Tällaisia viranomaisia ovat ennen kaikkea aluehallintovirastojen työsuojelun vastuualueet sekä Liikenne- ja viestintävirasto Traficom.

Merenkulkualan työnantaja- ja työntekijäjärjestöt ovat yhdessä Työturvallisuuskeskuksen kanssa laatineet jo aiemmin lomakkeen, jossa annetaan tietoa valitusmenettelystä. Lomake koskee kuitenkin lähinnä työsuojelun valvontalain ja työturvallisuuslain piiriin kuuluvia asioita. Tällainen lomake täyttäisi ehdotetun pykälän vaatimukset, kunhan se kattaisi jatkossa myös muuta erityyppisiä sääntöjä koskevat kysymykset.

## 13 luku **Erinäiset säännökset**

**13 b §.** *Laittomasti vangittuna pidettävän työntekijän asema.* Pykälä olisi uusi ja siinä säädettäisiin merirosvouksen tai aluksen aseellisen ryöstön seurauksena vangittuna olevan työntekijän työsopimuksen voimassaolon ja palkanmaksun jatkumisesta. Säännöksen tarkoituksena olisi toteuttaa erityyppisissä merityösuhteissa merityösuhteiden ohjeiston vuoden 2018 muutoksista johtuvat muutokset. Merirosvouksella ja aluksen aseellisella ryöstöllä tarkoitettaisiin pykälässä samaa kuin erityyppisissä merityösuhteiden ohjeiston normin A2.1. 7 kohdan a ja b alakohdissa on määritelty.

Pykälän 1 momentin mukaan työntekijän työsopimus ei voisi laillisilla perusteilla päättyä niissä tilanteissa, joissa työntekijää pidettäisiin vankina aluksella tai sen ulkopuolella merirosvouksen tai aluksen aseellisen ryöstön seurauksena. Säännöksellä katettaisiin tilanteet, joissa vangittuna olevan työntekijän kanssa määräajaksi sovittu työsopimus päättyisi työntekijän vankeuden aikana sekä tilanteet, joissa työnantaja voisi normaaleissa olosuhteissa päättää työsopimuksen työntekijän saavuttaessa erityyppisessä merityösuhteiden 7 luvun 2 §:ssä säädetyn 68 -vuoden eroamisajan. Työntekijän vangittuna olon aikana työnantaja ei voisi päättää työsopimusta myöskään erityyppisessä merityösuhteiden 8 ja 9 luvuissa säädettyillä irtisanomis- tai purkamisperusteilla, mukaan lukien työnantajan konkurssia, yrityssaneerausta tai luonnollisena henkilönä toimivan työnantajan kuolemaa koskevat tilanteet. Vangittuna olevan työntekijän työsopimus voisi päättyä aikaisin silloin, kun työntekijä on vapautettu ja hän on matkustanut kotiin. Jos työntekijä kuolisi merirosvouksen tai aluksen aseellisen ryöstön seurauksena, työsuhteen voimassaolo jatkuisi työntekijän kuolinpäivään saakka.

Pykälän 2 momentin mukaan vangitulla työntekijällä olisi oikeus täyteen palkkaansa siihen saakka, kunnes hän olisi vapautunut ja palannut kotiin. Ehdotetun säännöksen perusteella työnantaja ei voisi lopettaa palkanmaksua 14 päivän jälkeen erityyppisessä merityösuhteiden 2 luvun 16 §:ssä tarkoitetulla tavalla. Palkanmaksuvelvollisuutta ei poistaisi myöskään erityyppisessä merityösuhteiden 6 luvussa tarkoitettu lomauttaminen. Säännöksessä tarkoitettuna täytenä palkkana pidettäisiin vastaavaa, mitä työntekijä erityyppisessä merityösuhteiden 2 luvun 10 §:n mukaan saisi sairausajan palkkana. Täysi palkka tarkoittaisi siten työntekijän säännöllisen työajan palkkaa ilman olosuhteellisia, tauklukkopalkkaa mahdollisine pätevyys- ja ikälisineen sekä henkilökohtaisine palkanosuuksineen tai työehtosopimukseen taikka työsopimuksen osapuolten välisiin sopimuksiin perustuva palkkaa. Jos työntekijä kuolee, työnantajan palkanmaksuvelvollisuus päättyisi tiedossa olevana työntekijän kuolinpäivänä.

Sekä pykälän 1 että 2 momentissa työntekijän kuolinpäivän määrittämisessä voi tulla kyseeseen tilanne, jossa työntekijän kuoleman ajankohta ei ole tiedossa. Työntekijän kuoleman ajankohdan määrittämisestä aluksen tuhoutuessa säädetään erityyppisessä merityösuhteiden 13 luvun 12 §:ssä. Tilanteissa, joissa pitkään tavoittamattomissa tai kadoksissa olevan työntekijän epäiltäisiin kuolleen vapaudenriiston aikana, sovellettavaksi voivat tulla myös yleiset kuolleeksi julistamista koskevat säännökset.

### 8.3 Merityöaikalaki

**2 §. Poikkeukset soveltamisalasta.** Pykälä sisältää luettelon niistä tehtävistä ja työntekijöistä, joihin ei sovelleta merityöaikalakia. Voimassa olevan pykälän 3 kohdan mukaan lakia ei sovelleta työhön, jota tekee matkustaja-aluksen sellaisen talousosaston ylin esimies, jossa edellä mainitun esimiehen lisäksi on toimessa vähintään 15 henkilöä.

Esityksessä ehdotetaan, että lainkohdassa tarkoitettuun talousosaston ylimpään esimieheen olisi kuitenkin sovellettava lain 9 a §:ssä säädettyä vähimmäislepoaika, 10 §:ssä säädettyjä poikkeuksia lepoaikoja koskeviin rajoituksiin sekä 19 a §:ssä säädettyä työ- ja vahtivuoroluetteloa koskevia vaatimuksia. Lisäksi talousosaston ylimpään esimieheen olisi sovellettava lain 20 §:ssä säädettyjä työaikakirjanpitoa koskevia vaatimuksia. Muilta osin merityöaikalaki ei hänen soveltuisi. Muutos perustuisi merityöyleissopimuksen työ- ja lepoaika koskeviin vaatimuksiin (sääntö 2.3). Merityöyleissopimus ei sisällä poikkeusmahdollisuutta, jonka perusteella lainkohdassa tarkoitettu talousosaston ylin esimies voitaisiin sulkea työ- ja lepoaika koskevien vaatimusten ulkopuolelle.

Pykälän 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuun aluksen päällikköön, konepäällikköön ja ylimpään perämieheen ei voimassa olevan lain mukaan sovelleta lain 20 §:ssä säädettyä työaikakirjanpitoa koskevaa vaatimusta, minkä vuoksi työsuojeluviranomaisen voi olla vaikeaa todentaa näiden henkilöiden lepoaikojen toteutumista. Esityksessä ehdotetaan, että työaikakirjanpitoa koskeva säännös soveltuisi myös näihin työntekijöihin.

Pykälän 1 – 3 kohtiin tehtäisiin lisäksi kieliasullisia korjauksia.

**9 a §. Vähimmäislepoaika.** Voimassa olevan pykälän 3 momentin mukaan työntekijälle on annettava riittävä korvaava lepoaika, jos hänen lepoaikansa häiriintyy työkutsujen vuoksi. Säännös on vuodelta 2001, eikä sen esitöissä (HE 6/2001 vp) ole tarkemmin kuvattu, mitä työkutsuilla tässä yhteydessä tarkoitetaan.

Pykälän 3 momentin suhde lain 10 §:ssä kuvattuihin tilanteisiin on esitystä valmisteltaessa osoittautunut oikeudellisesti epäselväksi. Lain 10 §:ssä kuvataan laaja kirjo erilaisia tilanteita, joissa voidaan poiketa lain ylityötä ja lepoaikoja koskevista rajoituksista. Nämä 10 §:ssä lueteltavien tilanteiden mukaiset työtehtävät voivat kohdistua myös työntekijän työvuoroluettelon mukaiseen lepoaikaan. Epäselvää sen sijaan on ollut, seuraako voimassa olevasta 9 a §:n 3 momentista, että korvaava lepoaika on annettava työntekijälle silloinkin, kun lepoaika koskevista rajoituksista on poikettu 10 §:n 1 momentin mukaisissa tilanteissa eikä työntekijän vähimmäislepoaika tästä syystä ole täyttynyt. Lain 10 §:n johdantolause on nimittäin sallinut poiketa koko 9 a §:stä.

Esityksen 10 §:ää ehdotetaan selkeytettäväksi siten, että 9 a §:n 3 momentissa tarkoitettu velvollisuus antaa korvaava lepoaika koskisi lain 10 §:n 1 momenttiin perustuvia työtehtäviä. Korvaava lepoaika olisi siten annettava aina, kun työntekijän vähimmäislepoaika lyhenisi lepoaikaan sijoittuvan työkutsun vuoksi riippumatta siitä, mistä syystä työkutsu on aiheutunut. Jotta korvaavaa lepoaika laskettaisiin, mihin tuntimäärään työntekijän lyhyeksi jäänyttä lepoaika olisi verrattava, viitattaisiin pykälän 3 momentissa jatkossa tältä osin nimenomaisesti pykälän 1 momentissa säädettyyn vähimmäislepoaikaan. Momentin muutettu sanamuoto kuuluisi siten seuraavasti: ”jos työntekijän 1 momentissa tarkoitettu vähimmäislepoaika ei täyty työkutsun vuoksi, on työntekijälle annettava riittävä korvaava lepoaika”.

Korvaavalla lepoajalla tarkoitettaisiin sitä, että jos vuorokausilepo jäisi työkutsun vuoksi alle vähimmäisvaatimuksen, olisi työntekijällä oikeus saada myöhemmin vastaava määrä korvaavaa

lepoaikaa. Korvaavan lepoajan olisi oltava riittävä. Sen vuoksi joissakin tilanteissa riittävän korvaavan lepoajan varmistamisessa voi tulla otettavaksi huomioon myös se, kuinka pitkän aikaa työntekijä on joutunut odottamaan korvaavaa lepoaikaa tai kuinka pitkäkestoisesti vuorokausilevon vähimmäismääristä on poikettu.

Työntekijän tosiasiallinen lepoaika voi olla myös pidempi kuin pykälän 1 momentissa edellytetty vähimmäislepoaika. Tällaisessa tilanteessa työkuusi ei johda korvaavan lepoajan antamisvelvollisuuteen, kunhan vähimmäislepoaika täyttyy.

Voimassa olevan pykälän 3 momentista ei ilmene se, milloin korvaava lepoaika olisi annettava. Lain esitöiden mukaan korvaava lepoaika voitaisiin kuitenkin antaa pidentämällä keskeytynyttä lepoaikaa tai antamalla korvaava lepo työvuoroluetteloon merkityn seuraavan lepojaksen yhteydessä (HE 6/2001 vp, s. 13). Kaikissa 10 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa tämä ei kuitenkaan olisi välttämättä mahdollista. Esimerkiksi viranomaisen määräämä etsintä- ja pelastustehtävä voi olla kestoltaan niin pitkäkestoinen, ettei korvaavaa lepoaikaa voida antaa heti seuraavan vuorokausilevon yhteydessä. Lisäksi poikkeustilanteiden päätyttyä voi kestää jonkin aikaa, ennen kuin työvuorojärjestelyt saadaan normalisoitua. Tämän vuoksi esityksessä ehdotetaan, että korvaava vuorokausilepo olisi annettava niin pian kuin mahdollista. Tästä säädettäisiin momentin toisessa virkkeessä.

**10 §.** *Poikkeukset ylityön teettämisestä ja lepoaikoja koskeviin rajoituksiin.* Voimassa oleva pykälä koskee tilanteita, joissa on mahdollista poiketa 9 §:n 2 momentissa säädetyistä työntekijän viikkokohtaisesta ylityön enimmäismäärästä ja 9 a §:ssä säädetyistä vähimmäislepoaikaa koskevista rajoituksista. Säännöksistä poikkeamiseen oikeuttavat tilanteet todetaan pykälän 1 momentin 1–7 kohdassa.

Myös merityöyleissopimuksessa on tunnistettu tilanteita, joissa työntekijän lepoaika saattaa keskeytyä tai häiriintyä työkuusujen tai muiden poikkeuksellisten tilanteiden vuoksi. Tällaisista tilanteista on säädetty normissa A2.3. Työkuusuja voi tulla siitä huolimatta, että merityöyleissopimuksen normin A2.3 6 kohta edellyttää pääsääntöisesti työntekijän lepoajan jakamista enintään kahteen jaksoon. Tällöin osassa merityöyleissopimuksen normin A2.3 kohdista edellytetään kuitenkin, että työntekijälle on annettava riittävä korvaava lepoaika, jos hänen normaali lepoaikansa on häiriintynyt työkuusun johdosta.

ILOn asiantuntijakomitean mukaan voimassa olevan pykälän 1 momentin 4 ja 5 kohdassa tarkoitettu työ, jota tehdään satamaviranomaisten määräämän toimenpiteen suorittamiseksi, tai tarpeellinen vahtipalvelun suorittaminen satamassa eivät voi olla sellaisia hätätilanteita, joissa voitaisiin poiketa merityöyleissopimuksen mukaisista työ- ja lepoaikoja koskevista vaatimuksista. Tämän vuoksi esityksessä ehdotetaan, että näiden osalta voitaisiin jatkossa poiketa ainoastaan viikkokohtaisen ylityön enimmäismäärää koskevasta rajoituksesta. Muissa pykälän 1 momentissa luetelluissa tilanteissa myös poikkeaminen 9 a §:ssä säädetyistä vähimmäislepoajoista olisi edelleen mahdollista. Edellä 9 a §:ää koskevissa säännöskohtaisissa perusteluissa todetulla tavalla työntekijälle olisi kuitenkin annettava mahdollisimman pian korvaava lepoaika.

Esityksessä ehdotetaan, että pykälä jaettaisiin kolmeen momenttiin. Pykälän 1 momentti koskisi tilanteita, joissa saisi viikkokohtaisen ylityötä koskevan rajoituksen (9 §:n 2 momentti) lisäksi poiketa vähimmäislepoajoista (9 a §:n 1 ja 2 momentti) työntekijälle annettavaa korvaavaa lepoaikaa lukuun ottamatta (9 a §:n 3 momentti). Säännöksen sanamuoto vastaisi merityöyleissopimuksen normin A2.3 14 kohtaa, jonka mukaan työ- ja lepoaikaa koskevat määräykset eivät saa rajoittaa aluksen päällikön oikeutta vaatia merenkulkijaa työskentelemään rajoituksesta silloin, kun se on välttämätöntä aluksen, aluksella olevien ihmisten tai lastin turvallisuuden vuoksi tai muiden alusten tai merihädässä olevien henkilöiden auttamiseksi. Säännöstä voidaan pitää

yhdennäköisena myös merityöyleissopimuksen palo- ja pelastusveneharjoituksia sekä päivystysvuorossa olevan työntekijän työkutsuja koskevia normin A2.3 7 ja 8 kohdan kanssa. Säännös vastaisi pitkälti voimassa olevan pykälän 1 momentin 1 – 3 sekä 6 ja 7 kohtaa. Momentin 2 kohtaa täsmennettäisiin lisäksi siten, että lainkohta koskisi myös sellaisia turvallisuusharjoituksia, joita ei välttämättä toteuteta millään erillisellä turvallisuusvälineellä.

Pykälän 2 momentti koskisi tilanteita, joissa saisi poiketa viikkokohtaisesta ylityötä koskevasta rajoituksesta (9 §:n 2 momentti), mutta nykyisestä poiketen ei vähimmäislepoajoista (9 a §). Nämä tilanteet koskisivat edellä mainittuja vahtipalvelua satamissa ja satamaviranomaisen määräämää työtä koskevia voimassa olevan pykälän 1 momentin 4 ja 5 kohtaa. Mainitut tilanteet luettelaisiin momentin 1 ja 2 kohdassa.

Pykälän 1 momentissa sallittaisiin merkittävämpiä poikkeuksia työntekijän työaika-suojeluun kuin 2 momentissa, minkä vuoksi myös poikkeamisperusteiden on oltava painavampia. Osa momenttiin sisältyvistä kohdista koskee sellaista työtä, joka on välttämätöntä tai ennalta-arvaamattomista tai poikkeuksellisista tilanteista johtuvaa. Osassa sen sijaan kysymys voisi olla suhteellisen tavanomaisina pidettävistä, mutta kuitenkin sellaisista tilanteista, joissa aluksella syntyy tarve teettää jokin yksilöitävissä oleva työtehtävä normaalin työvuorosuunnittelun ulkopuolella ja jopa työntekijöiden lepoaikana. Kysymys voisi olla esimerkiksi siitä, että lepovuorossa olevaa henkilöstöä tarvitaan olosuhteiden vuoksi avustamaan aluksen kiinnityksessä, irrotuksessa tai ankkuroinnissa eikä kyseistä työtä voida viivytystä suorittaa ilman, että lepovuorossa olevia työntekijöitä kutsutaan töihin. Lisäksi henkilöstöä saatetaan tarvita avustamaan luotsin otto- ja jättötilanteissa. Aluksen konehenkilöstöä voidaan tarvita työhön muun muassa koneisiin ja laitteisiin liittyvien häiriötilanteiden yhteydessä. Työntekijän kutsuminen lepovuorolta töihin olisi kuitenkin oltava aina viimesijaista. Ensisijaisesti tavanomaiset työtehtävät tulisi ottaa huomioon työ- ja vahtivuorosuunnittelussa tai toteuttaa työtehtävät työ- tai vahtivuorossa olevalla henkilöstöllä. Ehdotuksen tarkoituksena ei olisi muuttaa nykytilaa tältä osin.

Esityksessä ehdotettu muutos ei estäisi aluksella toteutettavia pelastusharjoituksia, vaikka ne toteutettaisiin työntekijän lepoaikana. Työntekijälle on tällöin annettava kuitenkin korvaava lepoaika. Pelastusharjoitusten toteuttamisessa olisi niin ikään huomioitava pykälän 3 momentin kirjaus siitä, että harjoitukset olisi toteutettava tavalla, joka häiritsee mahdollisimman vähän työntekijän lepoaikoja ja joka ei aiheuta väsymystä. Momentti vastaisi siis voimassa olevan pykälän 2 momenttia. Säännöksessä mainittu viittaus päivitettäisiin kuitenkin vastaamaan pykälän uutta rakennetta.

#### 8.4 Laki työajasta kotimaanliikenteen aluksissa

**8 a §.** *Muutoksenhaku työ- ja elinkeinoministeriön päätökseen.* Lain 8 a §:ään ehdotetaan teknisiä muutoksia. Pykälän 2 momentin viittaus hallintolainkäyttölakiin (586/1996) muutettaisiin viittaukseksi oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettuun lakiin (808/2019), jossa säädetään myös valittamisesta hallintotuomioistuimen päätöksestä. Voimassa olevan pykälän 3 momentti poistettaisiin tämän vuoksi tarpeettomana. Lisäksi pykälän 1 momentissa tehtäisiin kieliasua selkeyttäviä teknisiä muutoksia.

**10 §.** *Poikkeukset ylityön teettämistä ja lepoaikoja koskeviin rajoituksiin.* Pykälään ehdotetut muutokset vastaisivat merityöaikalain 10 §:ään ehdotettuja muutoksia, jotka on kuvattu edellä. Tämän lisäksi pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 4 kohta, joka vastaisi sisällöltään ehdotettua merityöaikalain 10 §:n 1 momentin 4 kohtaa. Kohdan nojalla myös kotimaanliikenteeseen käytettävässä aluksessa olisi jatkossa sallittua poiketa vuorokautista ja viikoittaista ylityötä koskevasta lain 8, 9 ja 9 a §:ssä säädettyistä rajoituksista sekä vuorokautista lepoaika koskevan 12 §:n 1 ja 2 momentista sellaisen työn osalta, joka ei sietäisi viivytystä ja jota

ei olisi voitu suunnitella suoritettavaksi muuna ajankohtana. Tällaisia työtehtäviä voisivat olla ne, joista edellä merityöaikalain yhteydessä on esimerkinomaisesti kerrottu.

Koska pykälä koskee ylityön rajoituksista poikkeamisen lisäksi lepoajoista poikkeamista, pykälän otsikko *”Poikkeukset ylityörajoituksista”* muutettaisiin muotoon *”Poikkeukset ylityön teettämistä ja lepoaikoja koskeviin rajoituksiin”*.

**12 §. Vuorokautinen lepoaika.** Pykälän 3 momenttia muutettaisiin vastaavasti kuin edellä merityöaikalain 9 a §:ää.

## **8.5 Merimiesten vuosilomalaki**

**28 §. Muutoksenhaku.** Pykälää muutettaisiin vastaavalla tavalla kuin edellä työajasta kotimaanliikenteen aluksissa annetun lain 8 a §:ää.

## **8.6 Merimiespalvelulaki**

**27 §. Muutoksenhaku.** Pykälään tehtäisiin vastaavia muutoksia kuin edellä työajasta kotimaanliikenteen aluksissa annetun lain 8 a §:ään. Pykälän 2 momentissa ei enää mainittaisi erikseen, että muutoksenhakuoikeus koskisi sekä merimiespalvelutoimiston antamaa muuta päätöstä että merimiespalvelutoimiston antamaa päätöstä oikaisuvaatimukseen. Muutoksenhakuoikeus määräytyy suoraan oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain nojalla. Teknisenä muutoksena siirrettäisiin myös pykälän 2 momentissa ollut maininta Helsingin hallinto-oikeudesta pykälän 3 momenttiin.

## **8.7 Laki valtion varoista korvattavista merimiesten matkakustannuksista**

**9 §. Muutoksenhaku.** Pykälää muutettaisiin vastaavalla tavalla kuin edellä työajasta kotimaanliikenteen aluksissa annetun lain 8 a §:ää.

## **9 Voimaantulo**

Merityöyleissopimuksen muutokset tulevat kansainvälisesti voimaan 26.12.2020. Ehdotetaan, että muutosten voimaansaattamista koskeva laki ja muutokseen perustuvat muutokset merityösopimuslakiin tulevat voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana samanaikaisesti sopimuksen muutosten kanssa. Tarkoitus on, että mainittu laki ja merityöyleissopimuksen ohjeiston muutokseen perustuvat muutokset merityösopimuslakiin tulisivat voimaan samanaikaisesti yleissopimuksen ohjeiston muutosten kansainvälisen voimaantulon kanssa.

Muut merityösopimuslakiin, merityöaikalakiin, työajasta kotimaanliikenteen aluksissa annettuun lakiin, merimiesten vuosilomalakiin, merimiespalvelulakiin ja valtion varoista korvattavista merimiesten matkakustannuksista annettuun lakiin ehdotetut muutokset ehdotetaan tulemaan voimaan 1.7.2020.

## **10 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys sekä eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus ja käsittelyjärjestys**

Perustuslain 94 §:n 1 momentin mukaan eduskunta hyväksyy muun muassa sellaiset valtiosopimukset ja muut kansainväliset velvoitteet, jotka sisältävät lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä. Eduskunnan perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännön mukaan perustuslaissa tarkoitettu eduskunnan hyväksymistoimivalta kattaa kaikki aineelliselta luonteeltaan lain alaan kuuluvat kansainvälisen velvoitteen määräykset.

Perustuslakivaliokunta on katsonut, että kansainvälisen sopimuksen määräys on luettava lainsäädännön alaan kuuluvaksi, jos määräys koskee jonkun perustuslaissa turvatun perusoikeuden käyttämistä tai rajoittamista, jos määräys muutoin koskee yksilön oikeuksien tai velvollisuuksien perusteita, jos määräyksen tarkoittamasta asiasta on perustuslain mukaan säädettävä lailla taikka jos määräyksen tarkoittamasta asiasta on olemassa lain säännöksiä tai siitä on Suomessa vallitsevan käsityksen mukaan säädettävä lailla. Kansainvälisen velvoitteen määräys kuuluu näiden perusteiden mukaan lainsäädännön alaan riippumatta siitä, onko määräys ristiriidassa vai sopusoinnussa Suomessa lailla annetun säännöksen kanssa (PeVL 11/2000 vp, PeVL 12/2000 vp ja PeVL 45/2000 vp).

Merityöyleissopimuksen ohjeistoon vuonna 2018 lisätyt kohdat kuuluvat lainsäädännön alaan. Merityösopimuslain 13 lukuun lisättäisiin uusi 13 b §, jossa säädettäisiin työsopimuksen voimassaolon ja palkanmaksun jatkuvuuden turvaamisesta tilanteessa, jossa työntekijä on vangittu alukseen kohdistuneen merirosvouksen tai aseellisen ryöstön seurauksena. Ne ohjeiston määräykset, jotka ovat oikeudellisesti sitovia, kuuluvat Suomen toimivaltaan. Niistä ei ole säädetty EU:ssa eivätkä ne kuulu myöskään Ahvenanmaan maakunnan lainsäädäntövaltaan.

Merityöyleissopimuksen sitovan ohjeiston muutokset eivät sisällä määräyksiä, jotka koskisivat perustuslakia sen 94 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla. Näin ollen muutokset voidaan hyväksyä äänen enemmistöllä ja ehdotus laiksi muutosten voimaansaattamisesta voidaan hyväksyä tavallisen lain säätämisjärjestyksessä.

#### *1. ponsi*

*Edellä olevan perusteella ja perustuslain 94 §:n mukaisesti esitetään, että eduskunta hyväksyisi merityötä koskevan vuoden 2006 yleissopimuksen ohjeistoon tehdyt vuoden 2018 muutokset.*

#### *2. ponsi*

Koska sopimus sisältää määräyksiä, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan, annetaan samalla eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

**Laki**

**merityötä koskevan yleissopimuksen ohjeiston muutoksista**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Merityötä koskevan vuoden 2006 yleissopimuksen ohjeistoon tehtyjen vuoden 2018 muutosten lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset ovat lakina voimassa sellaisina kuin Suomi on niihin sitoutunut.

2 §

Muutosten muiden kuin lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

3 §

Tämän lain voimaantulosta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

2.

**Laki**

**merityösopimuslain 1 ja 13 luvun muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
*muutetaan* merityösopimuslain (756/2011) 1 luvun 3 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1449/2016, sekä  
*lisätään* 13 lukuun uusi 13 b § seuraavasti:

1 luku

**Yleiset säännökset**

3 §

*Työsopimuksen muoto ja sisältö*

---

Työsopimusta tehtäessä työntekijälle on annettava:  
1) ohje menettelytavoista, joiden mukaisesti työntekijä voi valittaa työnantajan merityötä koskevan lainsäädännön vastaisesta menettelystä;

2) hänen tarpeelliseksi katsomansa tiedot aluksen voimassa olevista katsastustodistuksista ja aluksen liikennealueesta.

---

13 luku

**Erinäiset säännökset**

13 b §

*Laittomasti vangittuna pidettävän työntekijän asema*

Sen estämättä, mitä 7 luvun 1 tai 2 §:ssä taikka 8 tai 9 luvussa säädetään, työsopimuksen voimassaolo ei saa päättyä, kun työntekijää pidetään vangittuna aluksella tai sen ulkopuolella merityöyleissopimuksen ohjeiston normin A2.1. 7 kohdassa tarkoitetun merirosvouksen tai aluksen aseellisen ryöstön seurauksena. Vangittuna olevan työntekijän työsuhteen voimassaolo saa laissa säädetyin perustein päättyä aikaisintaan, kun työntekijä on vapautettu ja hän on matkustanut kotiin, tai työntekijän kuollessa vankeuden aikana, hänen kuolinpäivänään.

Vangitulla työntekijällä on oikeus täyteen palkkaansa kotiinpaluuseen tai kuolinpäivään saakka.

---

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Sen 13 luvun 13 b §:n voimaantulosta säädetään kuitenkin asetuksella.

---

**3.**

**Laki**

**merityöaikalain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
*muutetaan* merityöaikalain (296/1976) 2 §:n 1—3 kohta, 9 a §:n 3 momentti ja 10 §, sellaisina kuin ne ovat, 2 §:n 1—3 kohta laissa 251/2019, 9 a §:n 3 momentti laissa 140/2012 ja 10 § laissa 942/1997 ja 151/2001, seuraavasti:

2 §

*Poikkeukset soveltamisalasta*

Tätä lakia ei sovelleta työhön, jota tekee:

1) sellaisen aluksen päällikkö, jossa tämän lisäksi on toimessa vähintään kaksi henkilöä, paitsi mitä 9 a, 10, 19 a ja 20 §:ssä säädetään;

2) konepäällikkö ja ylin perämies, jos heidän työtään ei ole jaettu vahtivuoroihin, paitsi mitä 9 a, 10, 19 a ja 20 §:ssä säädetään;

3) matkustaja-aluksen sellaisen talousosaston ylin esimies, jossa tämän lisäksi on toimessa vähintään 15 henkilöä, paitsi mitä 9 a, 10, 19 a ja 20 §:ssä säädetään;

---

9 a §

*Vähimmäislepoaika*

-----  
Jos työntekijän 1 momentissa tarkoitettu vähimmäislepoaika ei täyty työkutsujen vuoksi, hänelle on annettava riittävä korvaava lepoaika. Korvaava lepoaika on annettava niin pian kuin mahdollista.  
-----

10 §

*Poikkeukset ylityön teettämistä ja lepoaikoja koskeviin rajoituksiin*

Edellä 9 §:n 2 momentissa ja 9 a §:n 1 ja 2 momentissa säädettyjä rajoituksia ei sovelleta:  
1) työhön, joka on välttämätöntä aluksen, aluksella olevien ihmisten tai lastin turvallisuuden vuoksi tai muiden alusten tai merihädässä olevien henkilöiden auttamiseksi;  
2) osallistumiseksi pelastus-, palonsammutus- tai turvallisuusharjoituksiin, joita toimeenpannaan sen mukaan kuin niistä erikseen säädetään;  
3) sellaisen työn tekemiseksi, joka aiheutuu matkan kestäessä tapahtuneesta laivaväen vähenemisestä; tai  
4) sellaisen työn suorittamiseksi, joka ei siedä viivytystä ja jota ei ole voitu suunnitella suoritettavaksi muuna ajankohtana.  
Edellä 9 §:n 2 momentissa säädettyjä rajoituksia ei sovelleta ylityöhön, jota vaaditaan:  
1) tarpeellisen vahtipalvelun suorittamiseksi satamassa; tai  
2) satamaviranomaisten määräämän toimenpiteen suorittamiseksi.  
Edellä 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetut harjoitukset on toteutettava tavalla, joka häiritsee mahdollisimman vähän työntekijän lepoaikoja ja joka ei aiheuta väsymystä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

**4.**

**Laki**

**työajasta kotimaanliikenteen aluksissa annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
muutetaan työajasta kotimaanliikenteen aluksissa annetun lain (248/1982) 8 a ja 10 § sekä 12 §:n 3 momentti,  
sellaisina kuin ne ovat, 8 a § laissa 1013/2015, 10 § laissa 1339/2016 ja 12 §:n 3 momentti laissa 141/2012, seuraavasti:

8 a §

*Muutoksenhaku työ- ja elinkeinoministeriön päätökseen*

Työ- ja elinkeinoministeriön päätökseen 8 §:ssä tarkoitettussa asiassa saa vaatia oikaisua. Oikaisuvaatimuksesta säädetään hallintolaissa (434/2003).

Muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019).

10 §

*Poikkeukset ylityön teettämistä ja lepoaikoja koskeviin rajoituksiin*

Edellä 8, 9 ja 9 a §:ssä sekä jäljempänä 12 §:n 1 ja 2 momentissa säädettyjä rajoituksia ei sovelleta työhön, joka:

1) on välttämätöntä aluksen, aluksella olevien ihmisten tai lastin turvallisuuden vuoksi tai muiden alusten tai merihädässä olevien henkilöiden auttamiseksi;

2) aiheutuu työntekijöiden ennalta arvaamattomasta vähentymisestä, jos aluksen miehistöä ei voida heti täydentää kohtuullisin toimenpitein;

3) on tarpeen osallistumiseksi pelastus-, palonsammutus- tai turvallisuusharjoituksiin, joita toimeenpannaan sen mukaan kuin niistä erikseen säädetään; tai

4) ei siedä viivytystä ja jota ei ole voitu suunnitella suoritettavaksi muuna ajankohtana.

Edellä 8, 9 ja 9 a §:ssä säädettyjä rajoituksia ei sovelleta ylityöhön, joka on tehtävä satamaviranomaisen tai muun vastaavan viranomaisen määräämän toimenpiteen suorittamiseksi.

Edellä 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettut harjoitukset on toteutettava tavalla, joka häiritsee mahdollisimman vähän työntekijän lepoaikoja ja joka ei aiheuta väsymystä.

12 §

*Vuorokautinen lepoaika*

-----  
Jos työntekijän 1 momentissa tarkoitettu vähimmäislepoaika ei täyty työkutsujen vuoksi, hänelle on annettava riittävä korvaava lepoaika. Korvaava lepoaika on annettava niin pian kuin mahdollista.  
-----

-----  
Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .  
-----

**5.**

**Laki**

**merimiesten vuosilomalain 28 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

*muutetaan* merimiesten vuosilomalain (433/1984) 28 §, sellaisena kuin se on laissa 71/2017, seuraavasti:

28 §

*Muutoksenhaku*

Työ- ja elinkeinoministeriön päätökseen saa vaatia oikaisua. Oikaisuvaatimuksesta säädetään hallintolaissa (434/2003).

Muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019).

Tämä laki tulee voimaan päivänä \_\_\_\_\_ kuuta 20 \_\_\_\_.

**6.**

**Laki**

**merimiespalvelulain 27 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

*muutetaan* merimiespalvelulain (447/2007) 27 §, sellaisena kuin se on laissa 1007/2015, seuraavasti:

27 §

*Muutoksenhaku*

Merimiespalvelutoimiston päätökseen 9 §:ssä tarkoitetussa asiassa saa vaatia oikaisua kuuden kuukauden kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Oikaisuvaatimuksesta säädetään hallintolaissa (434/2003).

Muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019).

Valitus on tehtävä Helsingin hallinto-oikeuteen kuuden kuukauden kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Tämä laki tulee voimaan päivänä \_\_\_\_\_ kuuta 20 \_\_\_\_.

**7.**

**Laki**

**valtion varoista korvattavista merimiesten matkakustannuksista annetun lain 9 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
*muutetaan* valtion varoista korvattavista merimiesten matkakustannuksista annetun lain (1068/2013) 9 §, sellaisena kuin se on osaksi laissa 1135/2014, seuraavasti:

9 §

*Muutoksenhaku*

Kehittämisen- ja hallintokeskuksen päätökseen saa vaatia oikaisua. Oikaisuvaatimuksesta säädetään hallintolain 7 a luvussa.

Muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019).

Tämä laki tulee voimaan päivänä \_\_\_\_\_ kuuta 20 \_\_\_\_.

Helsingissä 8.4.2020

**Pääministeri**

**Sanna Marin**

Työministeri Tuula Haatainen

*Sopimusteksti*

**UUDELLE VUODEN 2018 MUUTOKSET MERI-  
TYÖTÄ KOSKEVAN VUODEN 2006  
YLEISSOPIMUKSEN OHJEISTOON SII-  
HEN MYÖHEMMIN TEHTYINE MUU-  
TOKSINEEN (MLC 2006)**

**AMENDMENTS OF 2018 TO THE CODE  
OF THE MARITIME LABOUR CON-  
VENTION, 2006, AS AMENDED (MLC,  
2006)**

Vuoden 2006 yleissopimuksen sääntöön  
2.1 liittyvät ohjeiston muutokset

Amendments to the Code of the MLC,  
2006, relating to Regulation 2.1

*Normi A2.1 – Merenkulkijoiden työsopi-  
mus*

*Standard A2.1 – Seafarers' employment  
agreements*

Lisätään uusi 7 kohta:

Insert new paragraph 7:

7. Kunkin jäsenvaltion on vaadittava, että merenkulkijan työsopimuksen on pysyttävä voimassa sen ajan, kun merenkulkijaa pidetään vangittuna aluksella tai sen ulkopuolella merirosvouksen tai aluksen aseellisen ryöstön seurauksena riippumatta siitä, onko työsopimuksen päättymisajankohta mennyt tai onko jompikumpi osapuoli ilmoittanut sopimuksen voimassaolon keskeyttämisestä tai päättämisestä. Tässä kohdassa:

7. Each Member shall require that a seafarer's employment agreement shall continue to have effect while a seafarer is held captive on or off the ship as a result of acts of piracy or armed robbery against ships, regardless of whether the date fixed for its expiry has passed or either party has given notice to suspend or terminate it. For the purpose of this paragraph, the term:

a) *merirosvouksella* tarkoitetaan samaa kuin Yhdistyneiden kansakuntien vuodelta 1982 olevassa merioikeusyleissopimuksessa;

(a) *piracy* shall have the same meaning as in the United Nations Convention on the Law of the Sea, 1982;

b) *aluksen aseellisella ryöstöllä* tarkoitetaan kaikkea muuta väkivaltaa, vapaudenriistoa tai ryöstelyä tai sellaisen uhkaa kuin merirosvousta, kun se on tehty yksityisten tarkoituserien vuoksi ja suunnattu alusta tai aluksessa olevia henkilöitä tai omaisuutta kohtaan minkä tahansa valtion sisäisillä aluevesillä, saaristossa tai aluemerellä, sekä kaikkea yllä kuvattuihin tekoihin yllyttämistä tai sellaisten tahallista helpottamista.

(b) *armed robbery against ships* means any illegal act of violence or detention or any act of depredation, or threat thereof, other than an act of piracy, committed for private ends and directed against a ship or against persons or property on board such a ship, within a State's internal waters, archipelagic waters and territorial sea, or any act of inciting or of intentionally facilitating an act described above.

Vuoden 2006 yleissopimuksen sääntöön  
2.2 liittyvät ohjeiston muutokset

Amendments to the Code of the MLC,  
2006, relating to Regulation 2.2

*Normi A2.2 – Palkat*

*Standard A2.2 – Wages*

Lisätään uusi 7 kohta:

Insert a new paragraph 7:

7. Jos merenkulkijaa pidetään vangittuna aluksella tai sen ulkopuolella alukseen kohdistuneen merirosvouksen tai aseellisen ryöstön seurauksena, seafarerin palkat ja muut edut, joihin hän on oikeutettu seafarers' employment agreementin nojalla, eivät ole hänen vastuunsa.

7. Where a seafarer is held captive on or off the ship as a result of acts of piracy or armed robbery against ships, wages and other entitlements under the seafarers' employment agreement shall not be the responsibility of the seafarer.

tön seurauksena, merenkulkijan työsopimukseen, häntä koskevaan työehtosopimukseen tai sovellettavaan kansalliseen lainsäädäntöön perustuvien palkkojen ja muiden oikeuksien maksun, mukaan lukien tämän normin 4 kohdassa tarkoitettujen rahalähetysten maksu, on jatkuttava koko vangittuna pitämisen ajan ja siihen asti, kun merenkulkija on vapautettu ja hän on matkustanut kotiin normin A2.5.1 mukaisesti, tai jos merenkulkija kuolee vankeuden aikana, hänen kuolinpäiväänsä asti siten kuin sovellettavassa kansallisessa lainsäädännössä säädetään. Termeillä *merirosvous* ja *aluksen aseellinen ryöstö* tarkoitetaan samaa kuin normin A2.1 7 kohdassa.

Vuoden 2006 yleissopimuksen sääntöön 2.5 – Kotimatka liittyvät ohjeiston muutokset

*Suositus B2.5.1 – Oikeus*

8 kohta korvataan seuraavasti:  
8. Kotimatka-oikeuden voidaan katsoa rauenneen, jos merenkulkija, jota asia koskee, ei vaadi oikeuttaan kotimatkaan kansallisessa laissa tai määräyksissä tai työehtosopimuksissa määritellyn kohtuullisen ajan kuluessa, paitsi silloin, jos häntä pidetään vangittuna aluksella tai sen ulkopuolella merirosvouden tai aluksen aseellisen ryöstön seurauksena. Termeillä *merirosvous* ja *aluksen aseellinen ryöstö* tarkoitetaan samaa kuin normin A2.1 7 kohdassa.

agreement, relevant collective bargaining agreement or applicable national laws, including the remittance of any allotments as provided in paragraph 4 of this Standard, shall continue to be paid during the entire period of captivity and until the seafarer is released and duly repatriated in accordance with Standard A2.5.1 or, where the seafarer dies while in captivity, until the date of death as determined in accordance with applicable national laws or regulations. The terms *piracy* and *armed robbery against ships* shall have the same meaning as in Standard A2.1, paragraph 7.

Amendments to the Code of the MLC, 2006, relating to Regulation 2.5 – Repatriation

*Guideline B2.5.1 – Entitlement*

Replace paragraph 8 by the following:  
8. The entitlement to repatriation may lapse if the seafarers concerned do not claim it within a reasonable period of time to be defined by national laws or regulations or collective agreements, except where they are held captive on or off the ship as a result of acts of piracy or armed robbery against ships. The terms *piracy* and *armed robbery against ships* shall have the same meaning as in Standard A2.1, paragraph 7.

*Liite  
Rinnakkaistekstit*

2.

## Laki

### merityösopimuslain 1 ja 13 luvun muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
muutetaan merityösopimuslain (756/2011) 1 luvun 3 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1449/2016, sekä  
lisätään 13 lukuun uusi 13 b § seuraavasti:

*Voimassa oleva laki*

*Ehdotus*

1 luku

1 luku

#### **Yleiset säännökset**

#### **Yleiset säännökset**

3 §

3 §

*Työsopimuksen muoto ja sisältö*

*Työsopimuksen muoto ja sisältö*

-----  
Työsopimusta tehtäessä työntekijän tulee saada tarpeellisiksi katsomansa tiedot:

- 1) aluksen voimassa olevista katsastustodistuksista;
  - 2) aluksen liikennealueesta.
- 

-----  
Työsopimusta tehtäessä työntekijälle on annettava:

- 1) ohje menettelytavoista, joiden mukaisesti työntekijä voi valittaa työnantajan merityötä koskevan lainsäädännön vastaisesta menettelystä;
  - 2) hänen tarpeelliseksi katsomansa tiedot aluksen voimassa olevista katsastustodistuksista ja aluksen liikennealueesta.
- 

13 luku

#### **Erinäiset säännökset**

13 b §

*Laittomasti vangittuna pidettävän työntekijän asema*

*Sen estämättä, mitä 7 luvun 1 tai 2 §:ssä taikka 8 tai 9 luvussa säädetään, työsopimuksen voimassaolo ei saa päättyä, kun työnteki-*

*Voimassa oleva laki*

*Ehdotus*

*jää pidetään vangittuna aluksella tai sen ulkopuolella merityöyleissopimuksen ohjeiston normin A2.1. 7 kohdassa tarkoitetun merirosvouksen tai aluksen aseellisen ryöstön seurauksena. Vangittuna olevan työntekijän työsuhteen voimassaolo saa laissa säädetyin perustein päättyä aikaisintaan, kun työntekijä on vapautettu ja hän on matkustanut kotiin, tai työntekijän kuollessa vankeuden aikana, hänen kuolinpäivänään.*

*Vangitulla työntekijällä on oikeus täyteen palkkaansa kotiinpaluuseen tai kuolinpäivään saakka.*

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Sen 13 luvun 13 b §:n voimaantulosta säädetään kuitenkin asetuksella.*

### 3.

## Laki

### merityöaikalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
muutetaan merityöaikalain (296/1976) 2 §:n 1—3 kohta, 9 a §:n 3 momentti ja 10 § sellaisina kuin ne ovat, 2 §:n 1—3 kohta laissa 251/2019, 9 a §:n 3 momentti laissa 140/2012 ja 10 § laissa 942/1997 ja 151/2001, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki*

*Ehdotus*

2 §

2 §

*Poikkeukset soveltamisalasta*

*Poikkeukset soveltamisalasta*

Tätä lakia ei sovelleta työhön, jota tekee:

- 1) sellaisen aluksen päällikkö, jossa päällikön lisäksi on toimessa vähintään kaksi henkilöä, paitsi mitä 9 a, 10 ja 19 a §:ssä säädetään;
- 2) konepäällikkö ja ylin perämies, milloin heidän työtään ei ole jaettu vahtivuoroihin, paitsi mitä 9 a, 10 ja 19 a §:ssä säädetään;

Tätä lakia ei sovelleta työhön, jota tekee:

- 1) sellaisen aluksen päällikkö, jossa *tämän* lisäksi on toimessa vähintään kaksi henkilöä, paitsi mitä 9 a, 10, *19 a ja 20 §:ssä* säädetään;
- 2) konepäällikkö ja ylin perämies, *jos* heidän työtään ei ole jaettu vahtivuoroihin, paitsi mitä 9 a, 10, *19 a ja 20 §:ssä* säädetään;

*Voimassa oleva laki*

*Ehdotus*

3) matkustaja-aluksen sellaisen talousosaston ylin esimies, jossa edellä mainitun esimiehen lisäksi on toimessa vähintään 15 henkilöä;

3) matkustaja-aluksen sellaisen talousosaston ylin esimies, jossa *tämän* lisäksi on toimessa vähintään 15 henkilöä, *paitsi mitä 9 a, 10, 19 a ja 20 §:ssä säädetään;*

9 a §

9 a §

*Vähimmäislepoaika*

*Vähimmäislepoaika*

Jos työntekijän lepoaika häiriintyy työkutsujen vuoksi, hänelle on annettava riittävä korvaava lepoaika.

Jos työntekijän *1 momentissa tarkoitettu vähimmäislepoaika ei täyty* työkutsujen vuoksi, hänelle on annettava riittävä korvaava lepoaika. *Korvaava lepoaika on annettava niin pian kuin mahdollista.*

10 §

10 §

*Poikkeukset ylityön teettämistä ja lepoaikoja koskeviin rajoituksiin*

*Poikkeukset ylityön teettämistä ja lepoaikoja koskeviin rajoituksiin*

Edellä 9 §:n 2 momentissa ja 9 a §:ssä säädettyjä rajoituksia ei sovelleta ylityöhön, jota vaaditaan:

Edellä 9 §:n 2 momentissa ja 9 a §:n *1 ja 2 momentissa* säädettyjä rajoituksia ei sovelleta:

1) työn tekemiseksi, joka ehdottomasti on tarpeen ihmishenkeä, alusta tai tavaraa uhkaavan vaaran johdosta;

*1) työhön, joka on välttämätöntä aluksen, aluksella olevien ihmisten tai lastin turvallisuuden vuoksi tai muiden alusten tai merihädässä olevien henkilöiden auttamiseksi;*

2) työn tekemiseksi, joka on tarpeen merilaissa (674/1994) säädetyn avun antamiseksi;

*2) osallistumiseksi pelastus-, palonsammutus- tai turvallisuusharjoituksiin, joita toimeenpannaan sen mukaan kuin niistä erikseen säädetään;*

3) osallistumiseksi pelastus- ja palonsammutus- sekä muilla turvallisuusvälineillä pidettaviin harjoituksiin, joita toimeenpannaan sen mukaan kuin siitä erikseen säädetään;

4) tarpeellisen vahtipalvelun suorittamiseksi satamassa;

3) sellaisen työn tekemiseksi, joka aiheutuu matkan kestäessä tapahtuneesta laivaväen vähenemisestä; tai

5) satamaviranomaisten määräämän toimenpiteen suorittamiseksi;

6) sellaisen työn tekemiseksi, joka aiheutuu matkan kestäessä tapahtuneesta laivaväen vähenemisestä; tai

4) sellaisen työn suorittamiseksi, joka ei siedä viivytystä ja jota ei ole voitu suunnitella suoritettavaksi muuna ajankohtana.

7) sellaisen työn suorittamiseksi, joka ei siedä viivytystä ja jota ei ole voitu suunnitella suoritettavaksi muuna ajankohtana.

*Edellä 9 §:n 2 momentissa säädettyjä rajoituksia ei sovelleta ylityöhön, jota vaaditaan:*

*1) tarpeellisen vahtipalvelun suorittamiseksi satamassa; tai*

*Voimassa oleva laki*

*Ehdotus*

Edellä 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetut harjoitukset on toteutettava tavalla, joka häiritsee mahdollisimman vähän työntekijän lepoaikoja ja joka ei aiheuta väsymystä.

2) satamaviranomaisten määräämän toimenpiteen suorittamiseksi.

Edellä 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetut harjoitukset on toteutettava tavalla, joka häiritsee mahdollisimman vähän työntekijän lepoaikoja ja joka ei aiheuta väsymystä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

#### 4.

### Laki

#### työajasta kotimaanliikenteen aluksissa annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
muutetaan työajasta kotimaanliikenteen aluksissa annetun lain (248/1982) 8 a ja 10 § sekä 12 §:n 3 momentti,  
sellaisena kuin ne ovat 8 a § laissa 1013/2015, 10 § laissa 1339/2016 ja 12 §:n 3 momentti laissa 141/2012, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki*

*Ehdotus*

8 a §

8 a §

*Muutoksenhaku työ- ja elinkeinoministeriön päätökseen*

*Muutoksenhaku työ- ja elinkeinoministeriön päätökseen*

Työ- ja elinkeinoministeriön päätökseen 8 §:ssä tarkoitettussa asiassa saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Työ- ja elinkeinoministeriön päätökseen 8 §:ssä tarkoitettussa asiassa saa vaatia oikaisua. Oikaisuvaatimuksesta säädetään hallintolaissa (434/2003).

Muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019).

10 §

10 §

Voimassa oleva laki

Ehdotus

*Poikkeukset ylityörajoituksista**Poikkeukset ylityön teettämisestä ja lepoaikoja koskeviin rajoituksiin*

Edellä 8, 9 ja 9 a §:ssä sekä jäljempänä 12 §:ssä säädettyjä rajoituksia ei sovelleta säännöllisen työajan ylittävään työhön, joka:

1) on tarpeen ihmishenkeä, alusta tai tavaraa uhkaavan vaaran torjumiseksi;

2) on tarpeen merilain (674/1994) 6 luvun 11 §:ssä säädetyn avun antamiseksi;

3) on tehtävä satama- tai vastaavan viranomaisen määräämän toimenpiteen suorittamiseksi;

4) aiheutuu työntekijöiden ennalta arvaamattomasta vähentymisestä, jos aluksen miehistöä ei voida heti täydentää kohtuullisin toimenpitein; tai

5) on tarpeen osallistumiseksi pelastus- tai palonsammutus- taikka muilla turvallisuusvälineillä pidettäviin harjoituksiin, joita toimeenpannaan sen mukaan kuin siitä erikseen säädetään.

Edellä 1 momentin 5 kohdassa tarkoitetut harjoitukset on toteutettava tavalla, joka häiritsee mahdollisimman vähän työntekijän lepoaikoja ja joka ei aiheuta väsymystä.

## 12 §

*Vuorokautinen lepoaika*

Jos työntekijän lepoaika häiriintyy työkutsujen vuoksi, hänelle on annettava riittävä korvaava lepoaika.

Edellä 8, 9 ja 9 a §:ssä sekä jäljempänä 12 §:n 1 ja 2 momentissa säädettyjä rajoituksia ei sovelleta työhön, joka:

1) on välttämätöntä aluksen, aluksella olevien ihmisten tai lastin turvallisuuden vuoksi tai muiden alusten tai merihädässä olevien henkilöiden auttamiseksi;

2) aiheutuu työntekijöiden ennalta arvaamattomasta vähentymisestä, jos aluksen miehistöä ei voida heti täydentää kohtuullisin toimenpitein;

3) on tarpeen osallistumiseksi pelastus-, palonsammutus- tai turvallisuusharjoituksiin, joita toimeenpannaan sen mukaan kuin niistä erikseen säädetään; tai

4) ei siedä viivytystä ja jota ei ole voitu suunnitella suoritettavaksi muuna ajankohtana.

Edellä 8, 9 ja 9 a §:ssä säädettyjä rajoituksia ei sovelleta ylityöhön, joka on tehtävä satama- viranomaisen tai muun vastaavan viranomaisen määräämän toimenpiteen suorittamiseksi.

Edellä 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetut harjoitukset on toteutettava tavalla, joka häiritsee mahdollisimman vähän työntekijän lepoaikoja ja joka ei aiheuta väsymystä.

## 12 §

*Vuorokautinen lepoaika*

Jos työntekijän 1 momentissa tarkoitettu vähimmäislepoaika ei täyty työkutsujen vuoksi, hänelle on annettava riittävä korvaava lepoaika. Korvaava lepoaika on annettava niin pian kuin mahdollista.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

5.

**Laki**

**merimiesten vuosilomalain 28 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
*muutetaan* merimiesten vuosilomalain (433/1984) 28 §, sellaisena kuin se on laissa 71/2017,  
seuraavasti:

*Voimassa oleva laki*

*Ehdotus*

28 §

28 §

*Muutoksenhaku*

*Muutoksenhaku*

Työ- ja elinkeinoministeriön päätökseen saa  
vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa  
(434/2003) säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen  
saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa  
(586/1996) säädetään. *Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.*

Työ- ja elinkeinoministeriön päätökseen saa  
vaatia oikaisua. Oikaisuvaatimuksesta säädetään hallintolaissa (434/2003).

*Muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019).*

\_\_\_\_\_

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20*

\_\_\_\_\_

6.

**Laki**

**merimiespalvelulain 27 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
*muutetaan* merimiespalvelulain (447/2007) 27 §, sellaisena kuin se on laissa 1007/2015, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki*

*Ehdotus*

27 §

27 §

*Muutoksenhaku*

*Muutoksenhaku*

Merimiespalvelutoimiston päätökseen 9 §:ssä tarkoitettussa asiassa saa vaatia oikaisua kuuden kuukauden kuluessa päätöksen tiedoksisaannista siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Muuhun merimiespalvelutoimiston päätökseen sekä merimiespalvelutoimiston oikaisuvaatimukseen antamaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. *Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.*

Valitus on tehtävä kuuden kuukauden kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Merimiespalvelutoimiston päätökseen 9 §:ssä tarkoitettussa asiassa saa vaatia oikaisua kuuden kuukauden kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Oikaisuvaatimuksesta säädetään hallintolaissa (434/2003).

*Muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019).*

Valitus on tehtävä *Helsingin hallinto-oikeuteen* kuuden kuukauden kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

\_\_\_\_\_

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20*

\_\_\_\_\_

7.

## Laki

**valtion varoista korvattavista merimiesten matkakustannuksista annetun lain 9 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
*muutetaan* valtion varoista korvattavista merimiesten matkakustannuksista annetun lain (1068/2013) 9 §, sellaisena kuin se on osaksi laissa 1135/2014, seuraavasti

*Voimassa oleva laki*

*Ehdotus*

9 §

9 §

*Muutoksenhaku*

*Muutoksenhaku*

*Voimassa oleva laki*

Kehittämis- ja hallintokeskuksen päätökseen saa vaatia oikaisua päätöksen tehneeltä viranomaiselta siten kuin hallintolain 7 a luvussa säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

*Hallinto-oikeuden matkakustannusten korvaamista koskevaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.*

*Ehdotus*

Kehittämis- ja hallintokeskuksen päätökseen saa vaatia oikaisua. Oikaisuvaatimuksesta säädetään hallintolain 7 a luvussa.

*Muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019).*

\_\_\_\_\_

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20*

\_\_\_\_\_